

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е № 2

София, 24.02.2022г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Павлина Панова

Членове: Гроздан Илиев	Надежда Джелепова
Мариана Карагьозова-Финкова	Атанас Семов
Константин Пенчев	Красимир Влахов
Филип Димитров	Янаки Стоилов
Таня Райковска	Соня Янкулова

при участието на секретар-протоколита Десислава Пенкова разгледа в закрито заседание на 24 февруари 2022 г. конституционно дело № 15/2021 г., докладвано от съдия Мариана Карагьозова-Финкова.

Производството е по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията за произнасяне по допустимост по чл. 19, ал. 1 от Закона за Конституционен съд (ЗКС) във връзка с чл.25, ал.2 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд (ПОДКС).

Делото е образувано на 19.07.2021 г. по искане на тричленен състав на Върховния административен съд (ВАС (тричленен състав) за установяване на противоконституционност на разпоредбите на чл. 68, ал. 1 и ал. 5,

изречение второ от Закона за Министерство на вътрешните работи (обн., ДВ, бр. 53 от 27.06.2014 г., посл. доп., бр. 20 от 9.03.2021 г.) (ЗМВР) поради противоречие с разпоредбите на чл. 4, ал. 1, предл. първо, ал. 2, предл. второ и трето; на чл. 6, ал. 1; на чл. 56 и на чл. 120 от Конституцията на Република България (Конституцията).

С Определение от 5.10.2021г. Конституционният съд е допуснал за разглеждане по същество искането на тричленен състав на ВАС. Едновременно, в мотивите на същото определение се посочва, че на Конституционния съд е служебно известно, че с Определение от 31.03.2021 г. (преди да бъде сезиран Конституционния съд), постановено по частно наказателно дело № 752/2021 г., Специализираният наказателен съд (СНС), 14 - ти състав, е спрял производството и е отправил до Съда на Европейския съюз (СЕС) преюдициално запитване (в ОВ на ЕС, С 252, 28.6.2021, е публикувано съобщение за преюдициално запитване, отправено от Специализиран наказателен съд (България) на 31 март 2021г. и са отразени цялостно поставените с него въпроси – предмет на дело С-205/21 (2021/С 252/16). Видно от формулировката на въпросите, в отправеното от СНС до СЕС преюдициално запитване, и особено въпроси трети и четвърти, изрично възпроизведени, наред с другите въпроси в определението от 5.10.2021г., поставените правни проблеми са свързани със законодателната уредба на принудителна „полицейска регистрация“ в смисъл на принудително събиране на лични данни (фотографиране, дактилоскопиране и взимане на образци за ДНК профил), въз основа на съдебно разпореждане, в случаи на отказ на обвиняем, привлечен за умишлено престъпление от общ характер, да сътрудничи доброволно при снемане на тези данни. Преюдициалното запитване има за предмет изясняване на правна фигура, която е от съществено значение за произнасянето на ВАС (тричленен състав) по административно дело № 1/2021 г., от значение и за настоящото конституционно производство, и която попада в приложното поле на правото на Европейския съюз (ПЕС) - Директива (ЕС) 2016/680 от 27 април

2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни, и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета (ОВ на ЕС 2016, L 119), част от пакета от реформи за защитата на данните на Европейския съюз заедно с Общия регламент относно защитата на данните (Регламент (ЕС) 2016/679)(ОВ на ЕС 2016, L 119).

В определението от 5.10.2021г. Конституционният съд посочва съществената роля на механизма за диалог между СЕС и националните съдилища, като съдилища и по правото на Съюза, за еднаквото тълкуване и ефективно прилагане на ПЕС (този механизъм е уреден с разпоредбите на чл.267 от Договора за функциониране на Европейския съюз (ДФЕС), и поставя акцент върху *erga omnes* ефекта на преюдициалните заключения. Като се основава на това, че тези достижения на правото на Съюза, възприети доброволно от всички държави членки на ЕС, се очаква да бъдат следвани и изпълнявани от тях, включително и от българската държава, Конституционният съд отбелязва, че от искането и материалите, приложени от вносителя по к. д. № 15/2021 г., е видно, че ВАС (тричленен състав) не е отчел отправеното от СНС преюдициално запитване на 31.03.2021 г., което е вписано в регистъра на СЕС на 06.04.2021 г. В контекста на изложеното, поради това, че в искането на сезиращия съд – тричленен състав на ВАС - не е релевирана връзката на разглежданото от него дело с правото на Европейския съюз, в чието приложно поле попада произнасянето на този състав в съдебното производство пред него, Конституционният съд е преценил за необходимо в допълнителни съображения вносителят на искането да изясни относимите последици от действието на съюзното право в материята, предмет на административното дело пред него – анализ, какъвто всеки национален съд е задължен *ipso jure* да направи по всяко дело пред него (в този смисъл е и Определение на Конституционния съд от

14.09.2021 г., по к. д. № 13/2021 г.). В диспозитива на цитираното определение на Конституционния съд от 5.10.2021г., с което искането се допуска за разглеждане по същество, изрично е записано, че на неговия вносител се предоставя възможност в 30-дневен срок от получаването на препис от това определение да представи допълнителни съображения в съответствие с мотивите на същото.

Във връзка с определението от 5.10.2021г. в Конституционния съд е постъпило уведомление от сезирация субект по к.д.№15/2021г. с дата 3.12.2021г., което не съдържа допълнителни съображения, факти и обстоятелства в съответствие с дадените указания в цитирания акт на Конституционния съд.

Без да възпроизвежда вече посоченото относно функциите и *ipso jure* задълженията на съдилищата на държавите членки като съдилища и по правото на ЕС, при произнасяния в съдебните производства на национално ниво, попадащи в приложното поле на съюзното право, и относно механизма за диалог между тях и СЕС по смисъла на чл.267 ДФЕС, които са предмет на по – подробно изложение в Решение по к.д.14/2020г., в Определение от 14.09.2021 г., по к. д. № 13/2021 г. и в различна степен в други негови актове, Конституционният съд намира за подходящо в настоящото конституционно производство да подчертае следното:

Задължението на националните съдилища, като съдилища и по ПЕС, да преценяват съответствието на национална правна норма, приложима за произнасянето им в съдебното производство пред тях, със съюзното право, когато същата попада в неговото приложно поле, и да предприемат всички свързани с това действия (включително и ако е необходимо да сезират СЕС за изясняване смисъла на съюзната правна норма, както и да извършат възможно най – близко до нейния смисъл и обхват тълкуване на релевантната национална норма), се поражда с влизането в сила на Договора за присъединяване на Република България към ЕС. С него българската държава доброволно приема всички ценности, целите на Съюза,

достиганията на правото на Съюза, включително основополагащите за ЕС принципи какъвто е принципът на лоялно сътрудничество, установен в разпоредбата на чл.4, пар.3 във връзка с чл. 19, пар.1, ал.2 от Договора за ЕС (ДЕС). Ето защо разпоредбата на чл.18, ал.3 ПОДКС (обн. ДВ, бр.91 от 2021г.) само обективира на плоскостта на конституционното производство това вече съществуващо задължение на сезиращия съд, на основание чл.150, ал.2 от Конституцията, а не го поражда. Това задължение за националните съдилища възниква, следователно, далеч преди влизането на тази разпоредба в сила и означава те да установят приложимото право, което е в обхвата на тяхната правосъдна функция и като съдилища по ПЕС в държавите членки на Съюза. То възниква независимо и преди сезиращият субект по смисъла на чл.150, ал.2 от Конституцията – съдебен състав на ВКС/ВАС - да реши да сезира националната конституционна юрисдикция.

Искането до конституционната юрисдикция в тези случаи следва да съдържа преценката на сезиращия субект относно приложимото право, което включва и съображения и доводи за съответствие/ несъответствие с ПЕС, тъй като тази преценка аргументира приложимото право в съдебното производство пред него. Едва след като определи приложимото право, сезиращият субект може да прецени дали да сезира Конституционния съд – т.е. от неговата компетентност е, по смисъла на чл.150, ал.2 от Конституцията в очертания по – горе контекст, пръв да прецени приложимото право. Несъвместимо с логиката на правосъдната функция на сезиращия съд, на посоченото конституционно основание, е да се очаква конституционната юрисдикция първа да определи кое следва да е приложимото право в производството пред този национален съд – това е несъвместимо и с компетентността на конституционната юрисдикция, в такива случаи, предвид възможността за инцидентен контрол за конституционност, вписана в конституционно възприетия европейски модел на конституционно правосъдие.

Освен това неизпълнението на дължимото *ipso jure* от компетентния национален съд, в случаи на несъответствие с ПЕС на националната правна норма, релевантна за произнасянето му в съдебното производство пред него (когато встъпва в ролята на сезиращ субект на основание чл.150, ал.2 от Основния закон преди това дължимо да бъде изпълнено), поставя в риск спазването на принципа на еднакво и ефективно прилагане на ПЕС и в частност - на ефективната защита на фундаменталните права, което съюзният правен ред гарантира в степен съпоставима с конституционните стандарти на държавите членки на ЕС. В случаите, когато съответният национален съд (сезиращ субект на основание чл.150, ал.2 от Конституцията, както е в настоящия случай) установи, че съюзната правна норма, в чието приложно поле попада произнасянето му в съдебното производство пред него, нарушава националната конституционна идентичност или, че регулаторния потенциал на същата излиза извън пределите на предоставената на ЕС компетентност от държавите членки, той може да приведе доводи в тази насока пред СЕС, както и да сезира Конституционния съд, като формулира тази своя позиция и изложи съображения и аргументи за това. Същественото е, че преценката за приложимото право, в случаи като този в настоящото конституционно производство, предшества сезирането на конституционната юрисдикция.

Тази преценка, макар и да не е обвързваща за Конституционния съд, следва да бъде изразена в искането със съответните доводи, от сезиращия субект на основание чл.150, ал.2 от Конституцията, тъй като е предпоставка за установяване на юрисдикцията на Конституционния съд, разбрана като овластяване за надлежно функциониране. Юрисдикцията е толкова важен въпрос, че един съд, включително и конституционен съд, има на практика задължението да го повдига и разрешава по своя собствена инициатива. Произнасянето по допустимостта на искането предполага наличие на юрисдикция, което е първостепенен въпрос - този въпрос е преюдициален; допустимостта също е предварителен въпрос, но може да възникне само

след като съдът е установил юрисдикцията си. В този смисъл е и разпоредбата на чл.13 от Закона за Конституционния съд (ЗКС). Съгласно цитираната законова разпоредба само Конституционният съд може да реши дали отнесенят до него въпрос е от неговата компетентност – т.е. единствено Конституционният съд разполага с такава своеобразна „компетентност за компетентност“ и никой друг не може да вземе (преди и вместо него) решение, по преюдициалния за него въпрос дали е подходящият юрисдикционен форум, за да упражни възложените му на конституционно ниво правомощия (със закон те не могат да бъдат променяни по смисъла на чл.149, ал.2 от Конституцията) и да осъществи съдържателен контрол за конституционност. Така както преценката за приложимото право, в съдебното производство пред сезиращия субект на основание чл.150, ал.2 от Конституцията (състави на ВКС/ВАС), не следва да бъде извършвана най - напред от конституционната юрисдикция, така е недопустимо този сезиращ субект да решава преюдициалния за конституционната юрисдикция въпрос за нейната компетентност, като изисква упражняването на съдържателен контрол за конституционност, без да предостави, в отправеното до нея искане, по ясен начин аргументираната си преценка за приложимото право в случаи, като този в настоящото конституционно производство. Обратното би означавало намеса в независимостта на конституционната юрисдикция, би било в противоречие с логиката на правосъдната функция и неизпълнение на отговорността на националните съдилища на държавите членки, ведно със СЕС, да бъдат гарант за върховенството на правото в един правов съюз, какъвто е ЕС.

В контекста на изложеното, поради констатираните в определението на Конституционния съд от 5.10.2021г. обстоятелства по настоящото конституционно дело, сезирането на Конституционния съд е направено от тричленен състав на ВАС преди да е определил приложимото право и в искането до Конституционния съд отсъства необходимата яснота относно релевантната за произнасянето на сезиращия субект, в съдебното

производство пред него, правна уредба. При това положение, Конституционният съд намира, че към настоящия момент не са налице предпоставките за осъществяването на съдържателен контрол за конституционност по к. д. № 15/2021 г. и искането следва да бъде отклонено, без това да препятства евентуално ново сезиране на Конституционния съд със същия предмет.

Воден от изложеното, Конституционният съд, на основание чл. 22, ал. 3 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд във връзка с чл. 13 от Закона за Конституционен съд,

О П Р Е Д Е Л И:

Отклонява искането на тричленен състав на ВАС за установяване на противоконституционност на разпоредбите на чл. 68, ал. 1 и ал. 5, изречение второ от Закона за Министерство на вътрешните работи (обн., ДВ, бр. 53 от 27.06.2014 г., посл. доп., бр. 20 от 9.03.2021 г.) поради противоречие с разпоредбите на чл. 4, ал. 1, предл. първо, ал. 2, предл. второ и трето; на чл. 6, ал. 1; на чл. 56 и на чл. 120 от Конституцията на Република България.

Прекратява производството по конституционно дело № 15/2021 г.

Връща искането на вносителя заедно с препис от определението и приложеното административно дело № 1/2021 г., по описа на ВАС.

Председател:

Членове: